

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
Tételcímek az emelt szintű szóbeli érettségi vizsgára (2018)

A tételekhez kapcsolódó feladatok nem nyilvánosak. A magyar nyelv tételekhez és az irodalom tételekhez is egy-egy feladat tartozik. A feladatokhoz felvezető idézet, bázisszöveg kapcsolódik; a vizsgázónak erre reflektálva, a feladatban megjelölt módon kell kifejtene gondolatait.

IRODALOM

MŰVEK A MAGYAR IRODALOMBÓL I. Kötelező szerzők

1. Petőfi Sándor lírája és verses epikája 1844 végéig
2. Az elégikus hangütés változatai az 1850-es évek Arany lírájában
3. Az istenes versek képalkotásának sajátosságai Ady Endre *Az Illés szekerén* című kötetének *A Sion hegy alatt* ciklusa alapján
4. Filozófiai kérdések, műfaji, nyelvi sokszínűség Babits Mihály *Levelek Irisz koszorújából* című kötetében
5. Elbeszélői módok és nézőpontok Kosztolányi Dezső *Esti Kornél* című kötetében
6. Az egyéni és a közösségi számvetés szemléleti és poétikai sajátosságai József Attila kései költeményeiben (1935-37)

MŰVEK A MAGYAR IRODALOMBÓL II. Választható szerzők

7. Műfaji hagyomány és barokk szemlélet Zrínyi Miklós *Szigeti veszedelem* című eposzában
8. A szerelmi érzés sokszínűsége és a műfajváltozatok Balassi Bálint megkomponált versgyűjteményében
9. Romantikus világlátás és képalkotás Vörösmarty Mihály kései költészetében az *Előszó* és *A vén cigány* című művek alapján
10. Út a belső szabadsághoz: az elbeszélésmód sajátosságai Ottlik Géza *Iskola a határon* című regényében
11. A megidézés változatai és a költői szerep Weöres Sándor *Psyché. Egy hajdani költőné írásai* című alkotásában
12. Intelmek és más műfajváltozatok Esterházy Péter *Pápai vizeken ne kalózkodj!* című művének három novellaciklusában

MŰVEK A MAGYAR IRODALOMBÓL III. Kortárs szerzők

13. Egyéni és történeti emlékezet Borbély Szilárd *Nincstelenség* című regényében

MŰVEK A VILÁGIRODALOMBÓL

14. A *Biblia* néhány jellegzetes műfajának bemutatása
15. A történetmondás és az értelmezés szintjei Mihail Bulgakov *A Mester és Margarita* című regényében
16. A francia premoderne – Baudelaire, Verlaine, Rimbaud – poétikai sajátosságai (szabadon választott művek alapján)

SZÍNHÁZ- ÉS DRÁMA

17. Az önismeret drámája: az athéni tragédia sajátosságai Szophoklész *Oidipusz király* című művében
18. Történelem- és létértelmezés Madách Imre *Az ember tragédiája* című drámai költeményében

AZ IRODALOM HATÁRTERÜLETEI

19. Irodalmi ellenutópia és filmes adaptációja – Ray Bradbury: *Fahrenheit 451* és François Truffaut: *451 Fahrenheit* (1966)
(A tételcímbe szereplő film példányai könyvtárakban és kereskedelmi forgalomban elérhetők [DVD-n, illetve VHS-en].)

INTERKULTURÁLIS JELENSÉGEK ÉS A HATÁRON TÚLI IRODALOM

20. Az elbeszélésmód sajátosságai és az Adria toposza Tolnai Ottó VILÁGÍTÓTORONY ELADÓ *Festettvíz-próza* című utazáskönyvében
(Digitális Irodalmi Akadémia. Petőfi Irodalmi múzeum, Budapest, 2012.
<http://dia.jadox.pim.hu/jetspeed/displayXhtml?docId=0000008343&secId=0000846915>)

MAGYAR NYELV

KOMMUNIKÁCIÓ

1. A közvetlen emberi kommunikáció sajátosságai
2. A vizuális és nyelvi jel, a vizuális és nyelvi kommunikáció

A MAGYAR NYELV TÖRTÉNETE

3. A *Halotti beszéd és könyörgés* felépítése, alaktani, jelentéstani sajátosságai
4. A szókészlet és a mondat szerkesztés jellemzői Mikes Kelemen *Törökországi levelek* című művének két részletében (87. és 112. levél)
(Mikes Kelemen: Törökországi levelek <http://mek.oszk.hu/00800/00880/html/>)
5. A nyelvújítás folyamata, módszerei és eredményei

EMBER ÉS NYELVHASZNÁLAT

6. Korlátozott kódú nyelvek főbb jellemzői néhány gesztusnyelvi, jelnyelvi példával.
7. A magyar nyelv területi tagolódása: a palóc és a csángó nyelvjárás jellemzői

A NYELVI SZINTEK

8. A szavak szófaji rendszerbe sorolásának kritériumai
9. A mondat szerkesztettség és mondatfajta szerinti típusai
10. A szóelemek (morfémák) szerepe a szóalak felépítésében

A SZÖVEG

11. A szöveg jelentésének összetevői (elsődleges, másodlagos, mögöttes jelentés)
12. A szövegtípusok kommunikációs, szerkezeti, nyelvi jellemzői
13. A grammatikai és a jelentésbeli szövegkohézió

A RETORIKA ALAPJAI

14. Hitelesség, hatás, meggyőzési szándék
15. Érvtípusok, érvelési hibák
16. Egy jelenkori szónoki beszéd nyelvi-retorikai eszközei és hatása Kertész Imre: *A stockholmi beszéd*. Elhangzott 2002. december 7-én, a Svéd Akadémia ünnepi ülésén.
(http://dia.jadox.pim.hu/jetspeed/displayXhtml?docId=0000000982&secId=0000094683&mode=html#Kertesz_Imre-A_stockholmi_beszed-kerteszh00055)

STÍLUS ÉS JELENTÉS

17. A képszerűség stíluseszközei és hatása
18. A tudományos és a szakmai stílus
19. Az állandósult nyelvi formák (szólás, szállóige, állandósult szókapcsolatok, nyelvi panelek)
20. A mondat szerkezet stílárís változatai: a verbális stílus, a nominális stílus